लाड समितीच्या शिफारशींच्या अनुषंगाने सफाई कामगारांच्या वारसा हक्काच्या अंमलबजावणीबाबत सुधारीत तरतुदी..

महाराष्ट्र शासन

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक :- सफाई-२०१८/प्र.क्र.४६/सआक,

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक :- २४ फेब्रुवारी, २०२३.

वाचा :

१. शासन निर्णय, उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग, क्रमांक-एमएससी ८०४७/१२८४९८/का-३ए, दिनांक २०.६.१९७२,
२. शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रिडा विभाग, क्र.युटीए १०७१/पाच/६७९८, दिनांक ९.२.१९७३,
३. शासन निर्णय, उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग, क्रमांक-एमएससी १०७५/१७९०/कामगार-५, दिनांक १२.८.१९७५,
४. शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रिडा विभाग, क्र. युटीए १०७९/का-१९, दिनांक २१.६.१९७९,
५. शासन परिपत्रक, नगर विकास विभाग, क्र.संकीर्ण २२९२/प्र.क्र.१६४/९२नवि-६, दिनांक १२.१.१९९४,
६. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र बीसीसी १०९३/६९७/१६-ब, दि.१२.६.१९९५
७. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र बीसीसी २००२/१९५२/प्र.क्र.६५/१६-ब, दि.१.१०.२००३,
८. शासन अधिसूचना, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक २०००/प्र.क्र.(१७/२०००)/१२, दि.२८.३.२००५,
९. शासन परिपत्रक वित्त विभाग, क्र.पदनि २०११/प्र.क्र.११०/११/वि.सु.-१, दि. ३०.६.२०११
१०. शासन परिपत्रक, सा.न्या. व वि.स. विभाग क्र.सफाई-२०११/प्र.क्र.३२७/ विघयो, दि.२१.१०.२०११,
११. शासन परिपत्रक, सा.न्या. व वि.स. विभाग क्र.सफाई-२०१४/प्र.क्र.७/महामंडळे, दि.२६.२.२०१४,
१२. शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक अकंपा-२०१४/प्र.क्र.१६४/आठ, दि.२०.५.२०१५ ,
१३. शासन परिपत्रक वित्त विभाग, क्र.संकीर्ण-२०१५/प्र.क्र.५७/२०१५/विसु.-१, दिनांक १४.१.२०१६,

१४. शासन निर्णय, सा.न्या. व वि.स. विभाग क्र.सफाई-२०१५/प्र.क्र.२६८/महामंडळे, दि.११.३.२०१६.

१५. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक-बीसीसी २०१८/प्र.क्र.२७/१६ ब (सी), दिनांक १९.४.२०१८.

प्रस्तावना :-

सफाई कामगारांच्या विविध संघटनांच्या मागण्यांच्या अनुषंगाने मा.मुख्यमंत्री महोदयांकडे दिनांक २२.३.२०१६ रोजी बैठक आयोजित करण्यात आली होती. सदर बैठकीमध्ये मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी लाड समितीच्या शिफारशींच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात आलेल्या शासन निर्णयांचे एकत्रिकरण करुन अद्ययावत सूचना निर्गमित करण्याचे निर्देश सामान्य प्रशासन विभागास दिले होते. तथापि, लाड समितीच्या शिफारशींच्या अंमलबजावणीचा विषय सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाकडून हाताळण्यात येत असल्याने, या संबंधात विविध विभागांनी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयांचे एकत्रिकरण व अद्ययावतीकरण सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने करावे, असे सामान्य प्रशासन विभागाने दिनांक १६ जुलै, २०१६ रोजीच्या बैठकीत स्पष्ट केले. त्यानुसार, तसेच सफाई कामगारांच्या वारसा हक्क प्रकरणात नियुक्ती देताना विविध प्रशासकीय विभाग/आस्थापनांना येणाऱ्या अडचणी आणि सफाई कामगारांच्या समस्यांबाबत विविध संघटनांच्या मागण्या विचारात घेवून, लाड समितीच्या शिफारशींच्या अनुषंगाने सफाई कामगारांच्या वारसा हक्काबाबत यापूर्वी निर्गमित करण्यात आलेले सर्व शासन निर्णय/परिपत्रके अधिक्रमित करण्यात येऊन एकत्रित नविन शासन निर्णय निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

सफाई कामगारांच्या व्याख्येत बसणाऱे सफाई कामगारांना लाड समितीच्या शिफारशींच्या अनुषंगाने वारसा हक्काने नियुक्ती देण्याबाबत खालीलप्रमाणे सुधारीत तरतुदी लागू करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे:-

१. **सफाई कामगाराची व्याख्या:**

लाड समितीच्या अहवालातील शिफारशींच्या अनुषंगाने, घाणीशी संबंधीत उदा. शौचालय स्वच्छता, घाणीशी संबंधीत मलनि:सारण व्यवस्था, नाली-गटारे, ड्रेनेज तसेच रुग्णालय व शव विच्छेदन गृहातील घाणीशी संबंधीत ठिकाणी सफाईचे काम करणाऱ्या खालील व्यक्ती -

(१) अनुसूचित जाती व नवबौध्द प्रवर्ग,

(२) सफाई कामगारांच्या व्याख्येत बसणाऱे सर्व सफाई कामगार

(३) पूर्वी ज्या सफाई कामगारांनी डोक्यावरुन मैला वाहून नेण्याचे काम केले आहे, अशा सफाई कामगारांच्या वारसांना वारसा हक्काने नोकरीमध्ये प्राधान्य देण्यात यावे.

मात्र सर्वसाधारणपणे रोजंदारी, कंत्राटी तत्वावरील व तसेच बाह्यस्त्रोताद्वारे काम करणाऱ्या व्यक्ती या योजनेंतर्गत लाभ घेण्यास पात्र असणार नाहीत.

ज्या सफाई कामगारांच्या सेवा न्यायालयीन आदेशान्वये किंवा अन्य निर्णयान्वये नियमित झाल्या आहेत त्यांना या शासन निर्णयाद्वारे वरीलप्रमाणे लाड समितीच्या शिफारशी लागु करण्यात येत आहेत. अशा प्रवर्गातील एखादया कामगाराचे पदनाम काहीही असले तरी त्या कामगारास जर उपरोक्त “सफाई कामगार” या व्याख्येत बसणारे काम दिले जात असेल तर त्यांनाही “सफाई कामगार” म्हणून संबोधण्यात यावे व त्यांना सफाई कामगाराचे सर्व लाभ देण्यात यावेत.

२. **सफाई कामगारांकरीता वारसाहक्काची तरतूद:**

शासकीय/निमशासकीय/महानगरपालिका/नगरपालिका/नगरपरिषदा/कटकमंडळे/ राज्य शासनाची महामंडळे/ राज्य शासनाच्या स्वायत्त संस्था/ Parastatal संस्था/ अनुदानित संस्था, शासकीय रुग्णालये, वैद्यकीय महाविद्यालये, पशुवैद्यकीय महाविद्यालये इ. आस्थापनांमधील उपरोक्त (१) येथे नमूद व्याख्येनुसार सफाई कामगारांना त्यांच्या सेवानिवृत्तीनंतर, मृत्युनंतर, स्वेच्छा निवृत्तीनंतर किंवा त्यांना वैद्यकीयदृष्टया अपात्र ठरविल्यानंतर सफाई कामगाराचे आर्थिक नुकसान होऊ नये व त्याचे कुटूंब बेघर होऊ नये आणि त्यास सामाजिक संरक्षण प्राप्त होण्याच्या दृष्टीने, लाड समितीच्या शिफारशीनुसार संबंधित सफाई कामगाराच्या जागी त्याच्या वारसाची नियमानुसार वारसा हक्काने नियुक्ती करण्याची कार्यवाही करावी.

३. **वारसा हक्कास पात्र ठरणारे सफाई कामगाराचे वारस :-**

सफाई कामगाराच्या वारसा हक्क प्रकरणांत पुढीलपैकी एक व्यक्ती वारस म्हणून पात्र ठरेल.

३.१ पती/पत्नी

३.२ मुलगा/मुलगी

३.३ सून / जावई

३.४ विधवा मुलगी/बहिण/घटस्फोटीत मुलगी/बहिण/परित्यक्त्या मुलगी/बहिण/ अविवाहित मुलगी /अविवाहित बहिण

३.५ सफाई कर्मचारी अविवाहीत असल्यास त्याचा “ सख्खा भाऊ/ सख्खी बहीण”

३.६ नात/ नातू

३.७ वरील पैकी कोणीही वारस उपलब्ध नसल्यास अथवा सदर वारसापैकी कोणीही सफाईचे काम करण्यास तयार नसल्यास सफाई कामगाराचा तहहयात सांभाळ करण्याची लेखी शपथपत्राद्वारे हमी देणारी संबंधित “नामनिर्देशित व्यक्ती”.

४. **सफाई कामगाराच्या वारसाची वयोमर्यादा व स्वेच्छा सेवानिवृत्तीची तरतूद :**

४.१ सफाई कामगाराच्या वारस व्यक्तीची नियुक्तीसाठी वयोमर्यादा किमान वय १८ वर्षे व कमाल वय ४५ वर्षे इतकी राहील.

४.२ विशिष्ट प्रकरणात सफाई कामगाराच्या वारसाचे वय १८ वर्षापेक्षा कमी असल्यास तो ज्या दिनांकास १८ वर्षे पूर्ण करेल त्या महिन्यात अथवा तद्नंतर त्यास नियुक्ती देण्याची संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी यांनी दक्षता घ्यावी.

४.३ सफाई कामगाराच्या स्वेच्छा सेवानिवृत्तीसाठी सेवेची अट किमान १५ वर्षे इतकी राहील.

५. **सफाई कामगाराचे नामनिर्देशन व वारसाच्या नियुक्तीसाठी अनुसरावयाची कार्यपध्दती:-**

५.१ **नामनिर्देशन अर्ज भरणे** :- सफाई कामगार सेवेत असतानाच त्याच्याकडून विहीत विवरणपत्रात वारस म्हणून कुटूंबातील सदस्याचे नामनिर्देशन भरुन घेण्याची जबाबदारी संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी यांची राहील. संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी यांनी सफाई कामगार नियुक्त झाल्यानंतर सफाई कामगारास व त्याच्या कुटूंबियांस तात्काळ वारसा हक्काबाबतची सर्व माहिती द्यावी व दिलेल्या माहितीचे प्रमाणपत्र स्वरुपात पोचपावती म्हणून त्याची नोंद नियुक्ती प्राधिकाऱ्याने ठेवावी. तसेच, नियुक्ती प्राधिकाऱ्याने यासंदर्भात नोंदवही (Master Register) ठेवावी व त्यावर संबंधित सफाई कामगाराची स्वाक्षरी /अंगठा घ्यावा. नियुक्ती प्राधिकारी यांनी संबंधित नोंदी तथा लाड समितीच्या शिफारशीचे अनुषंगाने माहिती संगणकीकृत ऑनलाईन करावी.

५.२ **नामनिर्देशन करणे** :- सफाई कामगाराने सेवेत असतांना/ सेवानिवृत्तीनंतर/ स्वेच्छा सेवानिवृत्तीनंतर/ वैद्यकीयदृष्टया अपात्र झाल्यानंतर वरील अ.क्र.३ मध्ये नमूद कुटूंबातील वारसांपैकी एका सदस्याच्या नियुक्तीबाबत नियुक्ती प्राधिकाऱ्याकडे नामनिर्देशन केल्यानंतर सदर नियुक्तीकरीता इतर वारसदारांकडून संमतीपत्र घेण्याची आवश्यकता लागणार नाही. असे नामनिर्देशन २ वर्षाच्या आत करणे आवश्यक राहील.

तथापि, नामनिर्देशित व्यक्ती दुसऱ्या व्यक्तीस नामनिर्देशित करु शकत नाही.

५.३ **नामनिर्देशन करण्याचा कालावधी** :- संबंधित सफाई कामगार सेवेत असतांना/ सेवानिवृत्त झाल्यावर/ स्वेच्छा सेवानिवृत्ती घेतल्यावर/ वैद्यकीयदृष्टया अपात्र ठरविल्यानंतर त्याच्या सेवेच्या कालावधीत त्यांने वारसाचे नामनिर्देशन केले नसल्यास त्याच्या जागी वारसाहक्काने नियुक्ती करण्याची मुदत एक वर्षाची राहील. संबंधित सफाई कामगार सेवेत असतांना/ सेवानिवृत्त झाल्यावर/ स्वेच्छा सेवानिवृत्ती घेतल्यावर/ वैद्यकीयदृष्टया अपात्र ठरविल्यानंतर त्याच्या सेवेच्या कालावधीत त्यांनी केलेले नामनिर्देशन केव्हाही बदलण्याची मुभा राहील. सदर बदल नोंदवून त्याची पोच संबंधित सफाई कर्मचाऱ्यास देण्याची जबाबदारी संबंधित नियुक्ती प्राधिकाऱ्याची राहील.

तसेच, नियुक्ती प्राधिकारी यांनी याची नोंद यासाठी ठेवण्यात आलेल्या (वरील परि.५.१ मधील संदर्भात) नोंदवहीत घ्यावी व उपरोक्त नोंदवहीत संबंधित सफाई कामगाराची स्वाक्षरी/अंगठा घ्यावा.

५.४ **वारसास अर्ज करण्याची मुदत** :- सेवानिवृत्त/ स्वेच्छा सेवानिवृत्त झाल्यावर/ वैद्यकीय अपात्र झाल्यावर/ सेवेत असताना दिवंगत झाल्यावर सफाई कामगारांच्या बाबतीत संबंधित कर्मचाऱ्यास/कर्मचाऱ्याच्या कुटूंबास वारसा हक्काच्या तरतुदीबाबत सविस्तर माहिती देण्याची जबाबदारी संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी यांची आहे. संबंधित नियुक्ती प्राधिकाऱ्याने सदर तरतुदीबाबत संबंधित सफाई कामगार/वारस कुटूंबास अवगत केलेले नसल्यास, सेवानिवृत्त सफाई कामगारांच्या वारसा हक्काच्या प्रकरणांमध्ये संबंधित सफाई कामगाराने मुद्दा क्र. ३ येथे नमूद वारसदारांना विहीत मुदतीत अर्ज सादर करण्याची अट क्षमापित करुन, संबंधित पात्र वारसास वारसा हक्काने नियुक्ती देण्याबाबत नियुक्ती प्राधिकारी यांनी कार्यवाही करावी.

५.५ **वारसा हक्काची माहिती देणे** :- सेवानिवृत्त/ स्वेच्छा सेवानिवृत्त झाल्यावर/ वैद्यकीयदृष्टया अपात्र झाल्यास/ सेवेत असताना दिवंगत झाल्यावर सफाई कामगारांच्या बाबतीत संबंधित कर्मचाऱ्यास/कर्मचाऱ्याच्या कुटूंबास वारसा हक्काच्या तरतुदीबाबत सविस्तर माहिती देण्याची जबाबदारी संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी यांची राहील. संबंधित नियुक्ती प्राधिकाऱ्याने सदर तरतुदीबाबत संबंधित सफाई कामगार/ वारस कुटूंबास अवगत केलेले नसल्यास, सेवानिवृत्त सफाई कामगारांच्या वारसा हक्काच्या प्रकरणांमध्ये संबंधित सफाई कामगाराने मुद्दा क्र. ३ येथे नमूद केल्यानुसार वारसदारांना विहीत मुदतीत अर्ज सादर करण्याची अट क्षमापित करुन, संबंधित पात्र वारसास वारसा हक्काने नियुक्ती देण्याबाबत संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी यांनी कार्यवाही करावी.

५.६ **वैद्यकीय कारणास्तव कर्मचारी अपात्र ठरल्यास** :- सफाई कामगार सेवेत असताना त्यास अपघात झाल्यास अथवा शारीरिक अपंगत्व आल्यास किंवा मानसिक आजार, क्षयरोग, कर्करोग इ.मुळे तो काम करण्यास असमर्थ/ अपात्र ठरल्यास व त्याने शासकीय रुग्णालयाच्या संबंधित जिल्हा शल्य चिकित्सकाचे विहीत प्रमाणपत्र सादर केल्यास संबंधित सफाई कामगाराचा सेवा कालावधी कितीही झाला असला तरी त्याच्या पात्र वारसास वारसा हक्काचा लाभ देण्यात यावा.

५.७ **सफाई कामगारास कोणीही पात्र वारस नसेल तेव्हा** :- सफाई कामगाराच्या सेवानिवृत्तीनंतर संबधितास वारसाहक्कानुसार नियुक्ती मिळण्यापुर्वी सफाई कामगाराचा मृत्यु झाल्यास त्याच्या वारसाहक्कामध्ये बाधा येणार नाही.तसेच त्या कामगाराने मृत्युपुर्वी दिलेले संमतीपत्र ग्राह्य राहील आणि त्यानुसार त्याच्या वारसास/नामनिर्देशित व्यक्तीस नियुक्ती देण्यात येईल.जर सफाई कामगाराने मृत्युपुर्वी

नामनिर्देशन दिले नसेल तर अशा विशिष्ठ प्रकरणात नामनिर्देशन देण्याचा अधिकार त्याच्या पत्नी/पतीस राहील. तथापि, पती/पत्नी हयात नसल्यास नामनिर्देशनाचे अधिकार कुटुंबियास राहतील.

५.८ **सफाई कामगाराच्या कुटूंबातील सेवेत असणाऱ्या वारसांच्या नियुक्तीबाबत :-** सफाई कामगाराच्या कुटुंबातील पती/पत्नी किंवा मुलगा/मुलगी इ.व्यक्ती अथवा अन्य व्यक्ती शासकीय/ निमशासकीय स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या/ अनुदानित संस्थेच्या सेवेत असल्यास, संबंधित सफाई कामगाराच्या वारस हक्काच्या नियमास बाधा येणार नाही.

६. **सफाई कामगाराच्या पदोन्नतीनंतर वारसा हक्काची तरतूद:**

६.१ सफाई कामगार नोकरी करीत असताना त्याला भरतीने/पदोन्नतीने/ बदलीने निवडीने/खात्याअंतर्गत चतुर्थ श्रेणीत वा तत्सम/समकक्ष पदावर नियुक्ती केल्यास वारस हक्काच्या नियमास बाधा येणार नाही.

६.२ सफाई कर्मचारी वर्ग-३ मध्ये पदोन्नतीस पात्र झाल्यास त्यास, बिंदूनामावली (roster) प्रमाणेच पदोन्नती देणे आवश्यक राहील.

६.३ मात्र, सफाई कामगार सेवेत असताना त्याला गट-क, मध्ये पदोन्नती मिळाल्यास, अशा सफाई कामगाराच्या वारसास, वारसा हक्काची तरतूद लागू राहणार नाही.

६.४ लाड व पागे समितीने शिफारस केल्यानुसार शासकीय / निमशासकीय मंडळे / महामंडळे/ स्वायत्त संस्था/ महानगरपालिका/ नगरपालिका/ खाजगी संस्था, शासकीय रुग्णालये, वैद्यकीय महाविद्यालये, पशुवैद्यकीय महाविद्यालये तसेच कारखाने इत्यादीच्या आस्थापनेवर मेहतर व वाल्मिकी किंवा सफाई कामगार नोकरभरती करताना त्याच्या वारसास/जवळच्या नातेवाईकास प्राधान्य देण्यात येते ते यापुढेही चालू ठेवावे, याबाबत आवश्यकता भासल्यास सेवाप्रवेशातील नियम व लाड पागे शिफारशीची तरतुदी शिथिल करुन त्यांची अंमलबजावणी करण्यात यावी.

७. **सफाई कामगाराच्या वारसास शैक्षणिक अर्हतेनुसार नियुक्ती:-**

७.१ शासकीय/निमशासकीय/महानगरपालिका/नगरपालिका/नगरपरिषदा/कटकमंडळे (कंटेनमेंट बोर्ड) राज्य शासनाची महामंडळे/ राज्य शासनाच्या स्वायत्त संस्था/ Parastatal संस्था/ अनुदानित संस्था शासकीय रुग्णालये, वैद्यकीय महाविद्यालये, पशुवैद्यकीय महाविद्यालये इत्यादी आस्थापनेच्या सर्व नियुक्ती प्राधिकाऱ्यांनी त्यांच्याकडील ज्येष्ठता यादीतील सफाई कामगाराच्या वारसास त्याची शैक्षणिक अर्हता विचारात घेऊन त्याआधारे त्यांची नेमणूक वर्ग-४ किंवा वर्ग-३ मध्ये करावी.

७.२ नियुक्ती प्राधिकारी यांनी अशी कार्यवाही करताना संबंधित सफाई कामगाराचा वारस हा वर्ग-३ वा वर्ग-४ मधील कोणत्याही पदासाठी शैक्षणिक अर्हता प्राप्त करीत असल्यास त्याची शैक्षणिक अर्हता विचारात घेऊन त्यानुसार त्यास वर्ग-३ वा वर्ग-४ च्या पदावर

नियुक्ती देण्याची कार्यवाही करावी. मात्र वर्ग ३ चे पद उपलब्ध असल्यास व संबंधित वारसाची इच्छा असल्यास त्याला प्राधान्याने वर्ग ३ च्या पदावर नियुक्ती दयावी.

७.३ एखाद्या सफाई कामगाराचा वारस हा वर्ग-३ तसेच वर्ग-४ च्या पदासाठी शैक्षणिक अर्हतेनुसार पात्र ठरत असेल आणि त्याने वर्ग-३ च्या पदासाठी इच्छुकता दर्शविली असेल, मात्र संबंधित कार्यालयात वर्ग-३ चे पद रिक्त नसेल तर संबंधित वारसास भविष्यात वर्ग-३ च्या रिक्त पदावर नियुक्ती मिळण्याच्या अधिन राहून वर्ग-४ मधील रिक्त पदावर वारसा हक्काने नियुक्ती देण्यात यावी व तसे नियुक्ती आदेशात नमूद करावे.

७.४ सफाई कामगाराच्या वारसास त्याच्या शैक्षणिक अर्हतेनुसार लिपीक-टंकलेखक या वर्ग-३ (गट-क) च्या पदावर नियुक्ती द्यावयाची झाल्यास आणि संबंधित सफाई कामगाराच्या वारसाकडे विहीत वेगमर्यादेचे टंकलेखन (पदाच्या शैक्षणिक अर्हतेनुसार) MS-CIT अर्हता प्रमाणपत्र नसल्यास, असे प्रमाणपत्र सादर करण्यासाठी त्यास संदर्भ क्र.६ दिनांक २०.५.२०१५ च्या विभागाच्या शासन निर्णयानुसार दोन वर्षापर्यंत मुदत देण्यात यावी. यासंदर्भात सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवळी निर्गमित केलेले शासन निर्णय / परिपत्रके लागू राहतील.

८. **सफाई कामगाराच्या वारसा हक्कासंबंधात इतर तरतुदी :-**

८.१ शासकीय सेवेतील गट-अ, ब, क व ड मधील पद भरतीचे विनियमन करण्याच्या बाबतीतील, शासकीय सेवेतील गट-अ, ब, क व ड मधील पदाच्या नियुक्तीसाठी "लहान कुटूंबाचे प्रतिज्ञापत्र" सादर करण्याची अतिरिक्त अट सामान्य प्रशासन विभागाच्या संदर्भीय दिनांक २८.३.२००५ च्या शासन अधिसूचने अन्वये विहीत केलेली आहे. सदर अट ही सफाई कामगाराच्या वारसाच्या नियुक्तीस सुध्दा लागू राहील. तसेच, यासंदर्भात सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवळी निर्गमित केलेले शासन निर्णय/ परिपत्रके लागू राहतील.

८.२ शासकीय/ निमशासकीय/ महानगरपालिका/ नगरपालिका/ नगरपरिषदा/ कटकमंडळे/ राज्य शासनाची महामंडळे/ राज्य शासनाच्या स्वायत्त संस्था/ Parastatal संस्था/ अनुदानित संस्था, शासकीय रुग्णालये, वैद्यकीय महाविद्यालये, पशुवैद्यकीय महाविद्यालये इ. संस्थांमधील वारसा हक्काच्या रिक्त जागा भरताना सेवानिवृत्त/ स्वेच्छासेवानिवृत्त/वैद्यकीयदृष्टया अपात्र झालेल्या किंवा दिवंगत झालेल्या सफाई कामगारांच्या जागी त्यांच्या वारसास नियुक्ती देण्यात येत असल्याने एकूण कर्मचाऱ्यांची संख्या वाढत नाही. त्यामुळे आस्थापना खर्चाच्या मर्यादेची अट आणि आकृतीबंधाची अट सफाई कामगाराच्या वारसा हक्कांच्या प्रकरणात लागू राहणार नाही. तसेच सफाई कामगारांची पदे रिक्त झाल्यास ती लाड समितीच्या शिफारशीनुसार वारसा हक्काने भरण्यात येत असल्याने, सफाई कामगारांची पदे व्यपगत होणार नाहीत.

८.३ सफाई कामगारांच्या वारसा हक्काद्वारे करण्यात येणाऱ्या नियुक्तीच्या प्रकरणांना वित्त विभागाचे पदभरतीचे निर्बंध लागू राहणार नाहीत.

८.४ सफाई कामगाराच्या वारसास नियुक्ती देण्यापूर्वी संबंधित वारसाचे जात वैधता प्रमाणपत्र संबंधित कार्यालयाने प्राप्त करुन घ्यावे. यासंदर्भात सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने वेळोवळी निर्गमित केलेले शासन निर्णय / परिपत्रके लागू राहतील.

८.५ महानगरपालिका, नगरपालिका, नगर परिषदा व नगर पंचायती, जिल्हा परिषदा, पंचायत समिती, कटक मंडळे अथवा अन्य स्थानिक स्वराज्य संस्था सफाई कामगाराच्या वारसास वारसा हक्काने नियुक्ती देताना सर्वसाधारण सभा व स्थायी समितीच्या मान्यतेची आवश्यकता राहणार नाही.

८.६ वारसा हक्काची प्रकरणे संबंधित सफाई कामगार सेवानिवृत्त/स्वेच्छा सेवानिवृत्त/ वैद्यकीयदृष्टया अपात्र वा मयत झाल्याच्या दिनांकापासून ३० दिवसांच्या आत निकाली काढण्याची जबाबदारी संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी यांच्यावर बंधनकारक राहील. असे प्रकरण निकाली काढण्यास संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी यांना अडचण उद्भवल्यास, आवश्यक त्या सर्व कागदपत्रासह सविस्तर प्रस्ताव आठ दिवसांत संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाकडे पाठविण्याची जबाबदारी संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी यांची राहील असे प्रस्ताव संबंधित प्रशासकीय विभागाकडे प्राप्त झाल्यानंतर त्यांनी ३० दिवसांच्या आत त्यावर निर्णय घ्यावा.

८.७ शिक्षा म्हणून सफाई कर्मचाऱ्यास बडतर्फ वा शासकीय सेवेतून काढून टाकले असल्यास त्याच्या वारसांना वारसा हक्क नियुक्तीचा लाभ देण्यात येऊ नये.

८.८ सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी प्रस्तुतचे निर्देश त्यांच्या अधिनस्थ कार्यालयांच्या निदर्शनास आणून त्याची प्रभावी अंमलबजावणी करण्याच्या सूचना त्यांच्या अधिनस्थ असलेले नियुक्ती प्राधिकारी यांना द्याव्यात.

८.९ सफाई कामगारांची आर्थिक स्थिती सबळ नसल्यामुळे त्यांच्या कुटुंबांना नोकरीची व राहण्याची शाश्वती मिळणे अत्यंत आवश्यक आहे . सफाई कामगाराच्या वारसांना वारसा हक्काने नियुक्ती देण्यासाठी निर्गमित केलेल्या आदेशांची/सूचनांची अंमलबजावणी करण्यास शासकीय, निमशासकीय आस्थापना, महानगरपालिका, नगरपालिका/नगर परिषदा/नगर पंचायती, कटक मंडळे, स्थानिक स्वराज्य संस्था, मंडळे/महामंडळे, स्वायत्त संस्था/अनुदानित संस्था, शासकीय रुग्णालये, वैद्यकीय महाविद्यालये, पशुवैद्यकीय महाविद्यालये इत्यादी आस्थापनांमधील अधिकारी वा कर्मचारी हेतूपुरस्सर टाळाटाळ, कुचराई, दिरंगाई करीत असल्याची बाब निदर्शनास आल्यास त्यांच्या विरुध्द संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी/शिस्तभंग विषयक प्राधिकारी यांनी संदर्भीय सामान्य प्रशासन विभाग दिनांक १२.०६.१९९५ च्या शासन निर्णयानुसार संबंधितांविरुध्द

तात्काळ शिस्तभंगाची कारवाई करावी. तसेच, यासंदर्भात सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले शासन निर्णय / परिपत्रके लागू राहतील.

८.१० सफाई कामगारांच्या जागी त्याचा वारस लागत असल्यामुळे अशा सफाई कामगारांना कायमस्वरुपी मोफत मालकी हक्काची घरे देण्याबाबत नियमानुसार त्वरीत निर्णय घेण्याबाबत नगर विकास विभाग, ग्राम विकास विभाग, गृहनिर्माण विभाग व इतर संबंधित विभागांनी निर्णय घ्यावा.

८.११ या शासन निर्णयाच्या अंमलबजावणीसंदर्भात शक्यतोवर संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी तथा संबंधित शासकीय विभाग यांनी त्यांच्या स्तरावरच निर्णय घ्यावा. संबंधित प्रशासकीय विभागास लाड समितीच्या शिफारशींच्या अंमलबजावणीसंदर्भात संभ्रम निर्माण झाल्यास प्रकरणपरत्वे निर्णय घेण्यासाठी संबंधित प्रकरणी प्रस्ताव सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या अभिप्रायाकरीता सादर करावा.

९. यासंदर्भातील यापूर्वीचे सर्व शासन निर्णयपरिपत्रक या शासन निर्णयान्वये अधिक्रमित / .करण्यात येत आहेत

१०.सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२३०२२४१८३८५६०७२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

ASHWINI BHIMRAO YAMGAR

Digitally signed by ASHWINI BHIMRAO YAMGAR
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=SOCIAL JUSTICE AND SPECIAL ASSITANCE DEPARTMENT, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=f0b627b3230194fa84bd0e5b4eb590e81c2c15ce998ba19f4825b4ac3eee13ce, pseudonym=E4B65E741A4E068C8794948A6098246DB7DA095A, serialNumber=1E31BE6F920A3D606925AB728A537257F35F1F0BE19B929C1B0DDCBA1E89366B, cn=ASHWINI BHIMRAO YAMGAR
Date: 2023.02.27 11:45:08 +05'30'

(अश्विनी यमगर)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
३. सर्व मा.मंत्री/सर्व मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
४. विधानमंडळाच्या सर्व समित्यांचे प्रमुख, विधानमंडळ, मुंबई,
५. मा. विधानसभा/विधान परिषद सदस्य, विधानमंडळ, मुंबई,
६. मा. मुख्य सचिव यांचे सह सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई,
७. सर्व अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव, प्रशासकीय विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
८. सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
९. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
१०. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ/अपील शाखा), मुंबई,
११. प्रबंधक, लोकआयुक्त व उप लोकआयुक्त, मुंबई,
१२. आयुक्त, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई,
१३. सर्व विभागीय आयुक्त, महसूली विभाग,

१४. आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे,
१५. आयुक्त, अपंग कल्याण संचालनालय, पुणे,
१६. आयुक्त तथा संचालक, नगरपालिका प्रशासन संचालनालय, मुंबई,
१७. मुख्य अभियंता, सा.बां. मंडळ, मर्झबान पथ, फोर्ट, मुंबई,
१८. प्रधान मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१९. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई,
२०. महासंचालक आणि पोलिस महानिरीक्षक,महाराष्ट्र राज्य, महासंचालक,
२१. महासंचालक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (बार्टी), पुणे,
२२. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई,
२३. संचालक, विजाभज, इमाव व विमाप्र संचालनालय, मुंबई,
२४. शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
२५. शिक्षण संचालक (माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
२६. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण संचालनालय, मुंबई,
२७. संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई,
२८. संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई,
२९. सर्व जिल्हाधिकारी,
३०. आयुक्त, सर्व महानगर पालिका,
३१. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषदा,
३२. मुख्याधिकारी, सर्व नगर परिषदा,
३३. सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण,
३४. सर्व सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण,
३५. सर्व जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद,
३६. सर्व गटविकास अधिकारी, पंचायत समिती,
३७. सर्व सह/उप सचिव, अवर सचिव, कक्ष अधिकारी, सा.न्या. व वि.स. विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३८. निवडनस्ती/ अजाक (सआक).

*****